

Török Bence

Kelet-közép európai online építészet

BME Építőművészeti Doktori Iskola
tematikus kutatás

témavezető: Major György DLA

2013/2014 I. félév

Tartalomjegyzék

Bevezető	3
Régió	4
Építészeti identitás	7
Az építészet megismerhetősége az online publikációkon keresztül	9
Párhuzamos virtuális építészeti világ	10
Áttekintés	12
Értékelési szempontok	12
Vizsgált oldalak	13
Összefoglalás, tanulságok	19
Felhasznált irodalom	22
Egyéb irodalom	23
Felhasznált képek forrása	24
Annotált bibliográfia	25
I. számú melléklet: Összefoglaló táblázat	

Bevezető

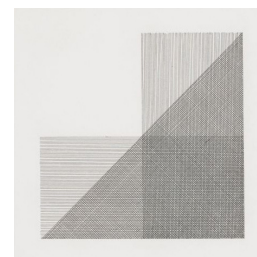
A mai globalizált és digitális technikákkal zsúfolt világban a földrajzi elhelyezkedésből adódó hátrányok és előnyök változáson mennek keresztül. Ez a változás annak köszönhető, hogy az interneten, a virtuális világban mindenki jelen tud lenni, ha akar. Ez a jelenlét természetesen nem vethető össze a valódi jelenléttel, de átformálja a gondolkodásunkat.

A virtuális építészeti világ a design blogokon és honlapokon épül, nap mint nap ezer és ezer projekttel bővül a „kínálat”. Szinte lehetetlen követni, hogy mi minden épül és terveződik szerte a világban. Ezekben a blogokon megjelenő építészet egyfajta önreprezentáció, egyfajta publikált identitás kép, melyet az építészek a világgal közölni akarnak. Mindenki megvan a vágy arra, hogy elismerjék. Egy publikált épület egy építész számára meghozhatja a kívánt elismerést. A nagy nemzetközi blogokon a kelet-európai építészet meglehetősen alulreprezentált, ugyanakkor az országos online építészeti magazinok sem segítenek a régió építészetének külföldi elterjesztésében.

Ez a tanulmány megkísérli feltérképezni a közép-kelet európai építészeti portálokat és összefoglalni az ott tapasztaltakat. Kevés ismeretanyagunk van régióink építészetéről, és mint a tanulmányban is látni fogjuk, nem is olyan egyszerű tájékozódni. A nyelvi akadályok nem könnyítik meg az egyes országok nyitását, kevés kétnyelvű, vagy kifejezetten külföldi közönség számára olvasható tartalom található az interneten, ráadásul ezeket megtalálni csak tudatos kereséssel, vagy talán még úgy sem lehetséges.

A portálok elemzésén túl szeretném néhány megelőző kérdésre keresni a választ, vagy ha válaszadás nem is lehetséges, elmélyíteni a fogalmakkal kapcsolatos ismereteimet. Elsőnek a dolgozat szempontjából kell meghatározni a régió fogalmát, mely biztosan szubjektív képet fog adni, ugyanakkor leszűkíti a megfelelő méretűre a vizsgálandó földrajzi területét. Ugyanígy érdekesnek tartom elgondolkozni az építészeti identitás kérdéséről, mely az egyes országok online oldalain megjelenő tartalmak szempontjából is érdekes.

A tanulmány személyes indíttatása annak a viszonynak a tisztázása is, hogy az interneten publikált építészet a valóságos építészet megismerése és gyakorlása szempontjából milyen hozományokkal bír. Elgondolkodtató számomra az is, hogy ez a virtuális világ, milyen viszonyban van a kézzelfogható építészetünkkel.

01. Sol Lewitt: Untitled from Squares with a Different Line Direction in Each Half Square

Régió

Terry G. Jordan-Bychkov az európai kultúráról szóló könyvében¹ Európát nem kontinensként, hanem kultúraként definiálja. Ez a meghatározás azért izgalmas, mert a látszólag egyértelműen meghatározható területet annyira nem is egyszerű behatárolni. Minden földrajzi értelemben vett lehatárolás biztosan kiemel elemeket, másokat pedig figyelmen kívül hagy. Ugyanez a probléma felmerül a kelet-közép európai régió meghatározásakor; hiszen lehetetlen ezt a földrajzi régiót a kultúrája nélkül meghatározni. De mi ez a kultúra, vagy kulturális jellegzetesség, ami összefogja Európa keleti felét, vagy közepének keleti felét?

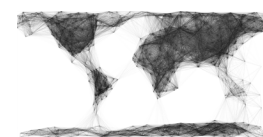
Erre a kérdésre nehéz lenne választ találni, de a 20. századi történelmi események, és az egyes országok utóbbi ötven éves történelmének hasonlóságai, nevezetesen a Szovjetunió befolyása és a szocialista állam berendezkedés valamilyen szinten összeköt. Természetesen lehetne a régió gondolatát sokkal korábban is kezdeni: többek között a kelet és nyugat közötti vívódás a teljes régió történelmében jelen volt évszázadok óta, és ezen túl is sok hasonlóságot lehetne találni.

Dana Vais építészteoretikus, román nagyvárosokkal foglalkozó tanulmányában² a régiót és annak városait a Paul Virilio által felállított osztályozás szerint a nagyvárosok külvárosi kategóriájába sorolja. Az osztályozás legfelső szintjén elhelyezkedő virtuális városok élvezik a leggyorsabb "száguldást", de ezek nem kézzelfoghatóak azaz terület nélküli ún. metavárosok. A nemzetközi nagyvárosok, melyek világszinten vezető szerepeket töltenek be már csak másodrendűek, és ettől lemaradva találjuk a külvárosokat, melyek már nem tudnak a globális világ központjaiként működni. Mivel a 20. századi városiasodás által az élet tényleges központjai a nagyvárosok lettek, a hozzájuk tartozó vidék minden esetben csak ezután következik. A régió városai alapján tudjuk nemzetközi viszonylatban is elhelyezni a régiót magát, az ő meghatározásai alapján.

Ha a régiókra mint perifériára gondolunk, mely a nyugat-európai és amerikai központhoz képest szorult ki a szélre, akkor Rem Koolhaas gondolatai³ is idevághatnak: az erőltetett központra figyelés kétségbe vonja a periféria fontosságát. Ugyanakkor periféria nincsen központ nélkül, viszont a kiüresedő központért kárpótol a periféria érdekessége, egyedisége.

A fent ismertetettek alapján is számtalan kategóriát lehetne felállítani a régió körülhatárolására, ezért részben szubjektíven, részben egy belátható szeletre szűkítem vizsgálódásom tárgyát: Lengyelország, Csehország, Szlovákia, Magyarország, Szlovénia, Horvátország, Szerbia és Románia kerül bele a tanulmányba. Ezen szűkítésen átlépve marad még Kundera és Konrád György közös megfogalmazása⁴, miszerint Közép-Európa egy világnézet vagy lelkiállapot, ami ha így van, még nehezebb megfogni.

De van-e egyáltalán még létjogosultsága ennek a régió behatárolásnak, amikor a globalizáció megnyitja a határokat és egyben összezsugorítja a teret, minden elérhetővé válik, és szép lassan megszűnnek a regionális különbségek. Zygmunt

02. Keith Peters:
World Wide Web

03. Tomás Saraceno: 14 Billions 2010

Bauman szerint a folyamat kétirányú, mert az egységesítés és gyorsulás a világnak csak egy részére jellemző, mégpedig arra, amelyik részesül az ezeket jelentő javakból⁵. A világ másik felére ezzel ellentétben a lokalizáció jellemző, a mobilitás nem elérhető mindenki számára, a világ nem egységesül, hanem kettévál. Hogyan tudjuk ebben a folyamatban a régiót és különösen a régió építészetét elhelyezni?

Eldemery szerint⁶ a globalizáció kétféle hatással lehet, jelenthet homogenizálódást, de jelenthet sokféleséget is, ami a gyors keveredés hatására sokszínűvé teszi világunkat. Az építészet esetében felhívja a figyelmet arra, hogy a felgyorsult technikai fejlődés által létrejövő eszközöket kihasználva kell előrelépnie, de olyan módon, hogy a helyi értékekre építkeznek.

A globalizáció építészetre gyakorolt szembeötlő megnyilvánulása a nemzetközi sztárépítészetben is testet ölt. Az élvonalba tartozó nagy irodák ontják a terveket és épületeket a világ minden pontjára, ahogy Moravánszky Ákos is írja⁷, sokkal fontosabb lett az épület, mint a brand, a márka, amit egy-egy építész képvisel. Szinte mindegy, hogy melyikük tervezi egy város landmarkját, a fontos, hogy ezzel "oldják meg" a város összes problémáját.

Zygmunt Bauman veti fel továbbá azt a problémát is⁵, hogy lejárt az azonnali kommunikáció és az információ kötöttségektől mentes áramlásának a kora, amit az építészet esetére is nagyon jól le lehet fordítani: nincsen kapcsolat az építők vagy tervezők és a felhasználók között. A tervezők "másik" világban élnek mint a felhasználók, más szempontok és elvek szerint élnek, és sok esetben a tervek is így születnek. A felhasználók nem véletlenül tekintenek gyakran a megvalósult épületekre, mint idegenekre, ufókra, mert nincs is esélyük, hogy a tervezés mögötti szándékokat megértsék.

A sztárépítészet hatása a közép-európai régióban is megjelenik, a gazdasági válság következtében azonban sok tervezett építkezésnek kellett egyelőre megálljt parancsolni. A felpörgetett folyamatok következtében úgy tűnik (vagy csak tűnhet), hogy az építészet mégiscsak általános érdeklődésre tart számot, ha nem is került a középpontba, de a széléről a közepe felé mozdul el. Persze ennek a folyamatnak az építészet szempontjából talán inflációs hatása is van, az erőltetett dömping sosem a minőségnek kedvez, a látvány és a minél gyorsabb változatosság a cél. Ebből a szempontból nézve régióink építésze le van maradva, a sztárépítész ritkán jutnak tényleg munkához, de ez talán éppen előnyünkre válhat.

Ha a nemzetközi építészeti publikációk számát tekintjük, a régió kevésbé van jelen, köszönhetően annak is, hogy a legolvasottabb építészeti és design blogok nyugat-európaiak illetve amerikaiak, hasonlóan az évtizedes múltra visszatekintő nyomtatott folyóiratokhoz is. Azonban a régió építészeti médiája is előszeretettel foglalkozik inkább a nemzetközi trendekkel, és nagynevű stúdiók munkáival, mint a helyi építészet megnyilvánulásaival.

Irodalom

1. Terry G. Jordan-Bychkov: The European Culture Area, Rowman & Littlefield Publishers, 2001
2. Dana Vais: Identitás, marginalitás és fikció: Bukarest, Temesvár és Kolozsvár építésze, in: Lévai-Kanyó Judit, Simon Mariann, Kerékgyártó Béla (szerk.), Átmenetek 2/Transitions 2, Terc, Budapest, 2004
3. Rem Koolhaas: A jelleg nélküli város (The generic city), in: Kerékgyártó Béla (szerk.): A mérhető és a mérhetetlen, Építészeti írások a huszadik századból, Typotex, 2004
4. Tony Judt: The Rediscovery of Central Europe, in: Daedalus, Vol. 119, No. 1, Eastern Europe... Central Europe... Europe (Winter, 1990), pp. 23-54, The MIT Press (<http://www.jstor.org/stable/20025283>)
5. Zygmund Bauman: Globalizáció, A társadalmi következmények, Szukits könyvkiadó, 2002
6. Ibrahim Mostafa Eldemery: Globalization Challenges in Architecture, in: Journal of Architectural and Planning Research 26:4 (Winter, 2009) 343
7. Moravánszky Ákos: Szépség, globalizáció és az építészet ellenállóképessége, in: Lévai-Kanyó Judit, Simon Mariann, Kerékgyártó Béla (szerk.), Átmenetek/Transitions, Terc, Budapest, 2002

Építészeti identitás

Az identitás kifejezés a latin nyelvből származik, jelentése azonosság. Az identitásunkkal határozzuk meg magunkat a világhoz képest, illetve határoz meg minket a világ kívülről nézve. Véleményem szerint az identitásnak pont ez a szubjektív mivolta az ami szinte lehetetlenné, vagy nagyon nehézkéssé teszi az identitás fogalmának kiterjesztését több emberre, vagy akár egész nemzetekre. Ha én az identitásomra gondolok, akkor ennek láttatása egy kívülálló számára lehetetlen, mert számtalan olyan tényező, esemény, külső körülmény és belső érzés határozza meg, amelyet nem lehet másnak elmagyarázni. Mit jelent akkor az identitás mint összekötő kapocs több ember között? És mi az építészeti identitás?

Az építészeti identitást hasonlóan fogalmazhatjuk meg, minden tervezőnek meg van az a személyes identitása, amely az épületein megjelenik, de amit rendkívül nehéz lenne teljes egészében feltárni. Egy ország, vagy nemzetiség, vagy terület építészeinek közös identitása azonban megint nehezen összefoglalható, mert túl sok tényező alakítja. Ráadásul az identitásunk állandó változásban és alakulásban van, mégha talán bizonyos fix pontok fel is lelhetők benne, de ezek megintcsak személyről személyre változnak.

Több ember közös identitását legjobban talán a kultúra felől lehet közelíteni, a kultúra az ami összeköti és közös nevezőre hozza az egyes emberek identitását. A kultúrát ebben az esetben mint nagyon széles, az élet szinte minden területét magába foglaló fogalmat értelmezhetjük. Az építészeti identitás része ennek a kulturális identitásnak.

Rem Koolhaas, holland építész az identitásról írva³ felhívja a figyelmet arra az ellentmondásra, hogy az identitást “a fizikai szubsztanciából, a történetiből, a kontextusból, a létezőből eredeztetjük” mégis “nehezen tudjuk elképzelni, hogy bármi, ami korunk terméke - vagyis amit mi hoztunk létre - maga is alakítója lehetne.” Pedig véleményem szerint az identitásunk pont az aktuális korba gyökerezik, nem táplálkozhat csak a régmúltból. Ez teszi személyessé és jellemzővé, hogy a jelen korból indul ki, és elképzelhető, hogy korábbi “emlékekből” táplálkozik, de nem építhet másra, mint a jelenre.

A jelen kor változásai azonban az identitásunkra is hatással vannak, ami esetünkben az építészeti identitások változásához vezet. Susan Greenfield kategóriáiban⁸ gondolkozva az építészet területén is megjelennek az alaptípusok: a Valaki építészet, ami minden áron különbözni akar és az újdonságot hajhássza; az Akárki építészet, mely az éppen aktuális és gyorsan változó divathullámokat követi gondolkodás nélkül; valamint a Senki építészet, ami a problémákat lehetőleg a legkevesebb gondolkodással akarja megoldani, kreativitás nélkül. Persze ugyanígy az építészetben is meg kell jelenjen a gondolkodó és kreatív építészet ami feloldja a három másik alaptípus okozta problémákat.

A XXI. század emberének identitása megkerülhetetlenül megjelenik már a világhálón is, akarva-akaratlanul fontos eszközzé vált az internet a mindennapokban. Az identitás online megjelenésének számos formája van, az építészet

04. How long is forever?

számára is fontos területté vált, különösen mióta az internet a kultúra egyfajta őrzője és összegyűjtője kezd lenni. Remélhetőleg a könyvek a világháló mellett is meg tudják őrizni szerepüket, de tény, hogy a mai technikák gyorsasága miatt könnyebb a felhalmozott tudásanyagot digitálisan tárolni. Ennek számtalan pozitív tulajdonsága is van, ha arra gondolunk, hogy a sérülékeny nyersanyagra rajzolt, írt, fotózott dokumentációkat biztonságosan el lehet menteni az utókor számára. Ugyanakkor érdekes elgondolkozni azon, hogy éppen amiatt, hogy a digitális adattárolást nagyon biztonságosnak gondoljuk válik sérülékennyé, mert gyorsabban megsemmisíthető, mint a kézzelfogható tárgyi világunk. Szűts Zoltán könyvében a következő gondolatot olvashatjuk: “A digitális kontextusban az információ távol kerül mind a forrásától, mind a hordozójától. Ahogy távolodunk a tárgyi világtól, úgy növekszik a megbízhatatlanság, a hamisítás, a másolás mértéke.”⁹

Irodalom

3. Rem Koolhaas: A jelleg nélküli város (The generic city), in: Kerékgyártó Béla (szerk.): A mérhető és a mérhetetlen, Építészeti írások a huszadik századból, Typotex, 2004
8. Susan Greenfield: Identitás a XXI. században, HVG Könyvek, Budapest, 2009
9. Szűts Zoltán: A világháló metaforái, Osiris kézikönyvek, 2013

Az építészet megismerhetősége az online publikációkon keresztül

Az építészet, mint épített valóság megismerése nem képzelhető el másként, mint személyesen. Ugyanakkor az internet végtelen tartalmain keresztül számtalan olyan épülettel és tervvel találkozhatunk, amikhez nincsen módunk személyesen eljutni. Érdemes-e egyáltalán ezeket az épületeket online felkutatni, tanulmányozni, vagy teljesen értelmetlen?

Érdekes azon is elgondolkodni, hogy az építészet “tanulása” legtöbbször előképeken keresztül történik. Talán csak a legnagyobb zsenik tudják az építészetet anélkül, hogy előtte mások hibáiból, vagy épp jó megoldásaiból tanuljanak. Ehhez képest építészként is “hétköznapi” terekben töltjük időnk nagy részét, ahelyett, hogy élőben tanulmányoznánk az építészetet jelentős megvalósult munkákon keresztül. Ehelyett az álló- vagy mozgóképi és az írott világra tudunk hagyatkozni, ahhoz hogy többet tudjunk meg épületekről. A tendencia ebben is a nyomtatott sajtó irányából a világháló felé mutat, ahol könnyebben, gyorsabban, olcsóbban és nagyobb mennyiségben tudjuk fellelni az építészettel kapcsolatos tartalmakat.

Az online építészet kaotikus és kiismerhetetlen világában útjelzőkre van szükség, melyet az építészettel foglalkozó honlapok jelentenek. Az építészet számtalan más formában is megjelenik, de talán ezeken az oldalakon közelít leginkább szakmai szemszögből a tervekhez és házakhoz.

Mivel az utóbbi években az internet lett az írott és olvasott kommunikáció legfőbb helyszíne ezért az építészet szempontjából is nagyon fontos a megjelenés ezen a fórumon. A korábban említett aggály, hogy az építészeti szakma és a befogadók egyre jobban eltávolodnak egymástól az internet segítségével is talán megállítható, ehhez azonban olyan oldalakra van szükség, amik szerepet tudnak játszani ebben a folyamatban. A kommunikáció azért fontos, mert előkészítheti egy épület befogadását és meghatározhatja az ahhoz fűződő viszonyunkat. Persze ehhez az épületnek és a publikációjának is olyan viszonyban kell lennie, hogy megkönnyítse ezt a folyamatot.

Természetesen meg kell különböztetni a kommunikációt a szándékok szerint is, nem mindegy, hogy egy publikáció azért jön-e létre, hogy általános építészeti problémákkal foglalkozzon egy adott ház esetében, vagy hogy egy épületet szeretne minél teljes körűben bemutatni. Ezen belül sem mindegy, hogy a téri világot bemutató képeken, esetleg videókon keresztül ismertet, vagy szakmabelieknek terveken keresztül mutatja be a megvalósult épületet. De vajon létezik-e olyan publikáció, mely teljeskörűen képes bemutatni egy épületet, abban az esetben, ha nem tudjuk élőben meglátogatni. Nem csak a távolságok okán lehet érdekes, de számos épület olyan funkcióval épül, mely nem teszi lehetővé, hogy bárki megismerhesse. Ezekben az esetekben az egyetlen tájékozódási lehetőség a publikáció, tehát ha az a cél, hogy megismerhetővé váljon, a feladat még összetettebb.

05. Damián Ortega:
Architecture without
Architects

Párhuzamos virtuális építészeti világ

Mi az internet és mi a világháló? Az internet “fizikai eszköz, test, amely más rendszerek mellett magába foglalja a világhálót is (world wide web). A világháló hiperlinkekkel és URL-ekkel összekapcsolt oldalak és fájlok (szövegek, képek, videók, hangok stb.) egysége, melyet böngészőnk segítségével jelenítünk meg. Az internet a világhálónál tágabb fogalom, és további (info)kommunikációs lehetőségeket is kínál.”⁹

Ha az interneten megjelenő bármilyen formában publikált építészeti alkotásokat virtuális építészetnek tekintjük, akkor nagyon érdekes eljátszani a gondolattal, hogy a valós, kézzelfogható és létező építészet mellett megjelenik egy párhuzamos másik építészet. Mivel gondolkodásunk a háromdimenziós térhez szokott, és nehezen absztrahál ebből, a valós építészeti világ mellett megjelenik egy párhuzamos másik világ, melynek területe megegyezik a Föld területével, csak a valós épületek helyén vagy mellett megjelennek a virtuális épületek is. Ha azonban az összes fellelhető tervet vesszük, akkor az ugyanarra a területekre kerülő alkotások már átfedésbe kerülnek egymással. Ha ezt el szeretnénk kerülni, úgy még több párhuzamos építészeti világ rajzolódik ki, és a tervek és fiktív épületek kombinációjából számtalan virtuális építészeti világ alakul ki.

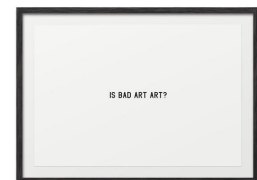
Azonban a valós építészetnek csak bizonyos szelete jelenik meg online is, tehát valójában egy töredékes képet kaphatnánk ezen keresztül a tényleges építészetről, ugyanakkor tervezett és meg nem valósult épületekkel kiegészítve. Mit lehet ezekkel a világokkal kezdeni? Mit tanulhat belőle az építészet?

Peter Zumthor úgy fogalmaz az építészet csak konkrét anyag lehet, egy terv szerinte csak az építészet hiányos reprezentációja, úgy viszonyulnak egymáshoz mint a kotta és a zene. A zenét elő kell adni, az építészetet meg kell építeni ahhoz, hogy létrejöjjön az érzékelhető teste¹⁰. Ezen gondolatok mentén elindulva az építészet fogalma rendkívüli módon beszűkül, vagy átértelmeződik. Hiszen ha az építészet csak kézzelfogható, akkor minden más ahhoz köthető is ebbe a második kategóriába kerül, az építészet reprezentációja csupán. Az építészeti fotók, az építészeti írások, a tervek mind-mind csak az építészet leképezése, akkor a meg nem épült épületekhez tartozó skiccek és tervek egy be nem teljesült építészet megjelenési formái, nem pedig az építészet megjelenési formái. Véleményem szerint ez a szűkítés talán túl szigorú, építészet alatt egy elméleti építészet is érhető, mely az építés gondolatával kezdődik. Kétségtelen, hogy az építészet szándéka az építés szándékával indul, de amennyiben odáig, a megépítésig nem jut el, addig is már építészet, kézzelfogható test nélkül.

Az internetes építészet is itt kezdődik, szerintem a tanulás szempontjából egyre nagyobb szerepe lehet, de visszatérve a kezdő gondolathoz, a személyes megismerést nem válthatja ki.

06. Chiharu Shiota:
Installation 2012

07. Maciej Ratajski:
Is Bad Art Art?

Irodalom

9. Szűts Zoltán: A világháló metaforái, Osiris kézikönyvek, 2013

10. Peter Zumthor: Architektur lehren, Architektur lernen,
in: Peter Zumthor: Architektur Denken, Birkhäuser, 2006

Peter Zumthor: Eine Anschauung der Dinge
in: Peter Zumthor: Architektur Denken, Birkhäuser, 2006

Horváth Iván: A hálózati kultúra fenomenológiája, 2001,
<http://magyar-irodalom.elte.hu/vita/hi2/00.html>

Áttekintés

A kiinduló fogalmakon való gondolkodás után célom az, hogy feltérképezzem a kelet-közép európai építészeti blogok világát. Ez a vizsgálódás talán közelebb visz a régió építészetéhez is, könnyebben elérhetővé teszi azt. A honlapok interneten történő felkutatása helyett úgy döntöttem, hogy az adott ország fiatal építészeitől kérek segítséget abban, hogy az olvasott építészeti oldalakat megtaláljam. Ez részben a nyelvi akadályok miatt tűnt a legcélravezetőbbnek, hiszen így az internetes keresések során kimaradó oldalakat is megtalálom, másrészt képet ad arról, hogy a kelet-közép európai építészek hogyan és honnan tájékozódnak. A honlapok vizsgálata során más oldalakra is ráakadtam, némelyik bekerült a válogatásba, mert tartalom alapján érdekesnek tűnt. Némely oldallal azért nem foglalkozom, mert bár bő tartalommal rendelkeznek, de hónapok óta nem frissültek.

Az első tapogatózások során úgy döntöttem, hogy csak azokra a weboldalakra térnék ki, melyek csak online működnek, és nem foglalkozom a nyomtatott folyóiratok internetes oldalaival, tekintve, hogy azok szorosan összekapcsolódnak a nyomtatott termékükkel és céljuk nem kizárólag az internetes megjelenés.

Azon túl, hogy megkísérellek valamilyen összehasonlítást végezni az egyes online építészeti médiumok között, fontos lenne egy olyan közös platform kialakítása mely kapcsolatot létesít az egyes oldalak között, hogy az érdeklődők a bemutatott projekteket és épületeket egy kelet-közép-európai kontextusban is láthassák. A honlapokon megfogalmazott célkitűzések vizsgálata és visszaellenőrzése is fontos szempont lehet, illetve annak a feltérképezése, hogy az oldalak egymással összehasonlítva milyen képet festenek.

A válogatásban bekerültek olyan oldalak is, melyek alapvetően a design minden területével foglalkoznak, az építészet ennek egy szeletként jelenik meg. Ez a komplex szemlélet általában jellemző, a hangsúlyok azonban eltérőek.

Az értékelés szempontjait és a honlapok adottságait egy táblázatos formátumban foglaltam össze, melyen a legfontosabb ismérvek kaptak helyet. A táblázat a dolgozat mellékletét képezi.

08. Jill Walker Rettberg:
Visualizing my linkedin
network

Értékelési szempontok

Használt nyelvek

Tematika (design, építészet, hírek, pályázatok, elmélet, tervek, stb.)

Filozófia (About us)

Frissítések gyakorisága
Publikált épületek száma

Publikált tervek száma

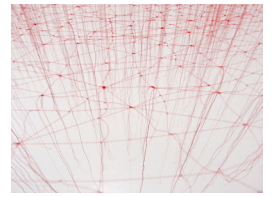
Linkek más oldalakra vannak-e? Nemzetközi kapcsolatok fellelhetők-e?

Kritika készül-e az épületekről vagy csak az alkotó ír róla

Látogatottság

Fenntartó/üzemeltető

Alapítás időpontja

09. Akiko Ikeuchi:
Knotted Thread - Red

Vizsgált oldalak

Közép-európai építészettel foglalkozó, átfogó jellegű oldalak

www.east-centricarch.eu

Az oldalt az Arhitext nevű román építészettel foglalkozó alapítvány hozta életre, célja a "jó minőségű" kelet-középeurópai építészeti bemutatása. Az oldal kapcsolódik az arhitext magazinhoz és az általuk szervezett 2011-es temesvári kiállításhoz melynek címe: International Arhitext Festival Fluencies. Egyrészt egy felhívásban kérték meg építészirodák közreműködését, másrészt kuratóriumuk felkért építészeket, hogy publikálják a munkáikat. Ezek a publikációk jelentették az oldal alapját, mely azóta is folyamatosan bővül.

Az oldal országok és építészek szerint is kereshető, nagyjából 240 épületet publikált eddig, tervekkel nem foglalkozik. Kritikák nem jelennek meg az épületekről, viszont részletes ismertetőket és tervrajzokat is tartalmaznak a bejegyzések. Nemzetközi partnerei között az epiteszforum.hu oldal szerepel.

designeast.eu

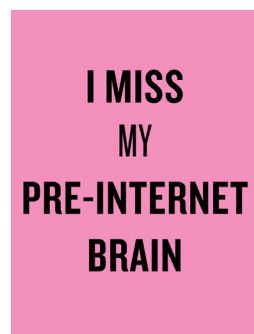
Az oldal, mint azt a neve is mutatja általánosságban foglalkozik a design minden területével, célja a közép és kelet európai minőségi design felkutatása, és publikálása, a megfogalmazásban külön helyet kap a volt keleti blokk kifejezés, mint összefogó közös múlt. A honlap cseh alapítású, angol nyelvű, építészeti tartalma körülbelül 20 épület bemutatására korlátozódik, nagyjából ugyanennyi belsőépítészeti publikáció is található az oldalon, ugyanakkor nagyjából 3500 bejegyzéssel büszkélkedhet. Cseh, lengyel és szerb kapcsolatokkal rendelkezik, látogatottsága 20 000 látogató/hónap.

Külön érdekesség, hogy az online tartalom mellett több design kiállítást is szerveztek, mely több kelet-közép európai helyszínen is bemutatásra került, így 2011-ben Budapesten is látható volt.

Románia

plusminus.org.ro

Ez a honlap bizonyos szempontból nem illeszkedik a többi oldal közé, de érdemesnek tartottam felsorakoztatni. Saját magát "think-tank"-ként, tehát olyan kutatóközpontként és információs felületként határozza meg, mely az építészeti, a várostervezés területei iránt érdeklődőnek, és ezekkel foglalkozók számára biztosít kapcsolódási lehetőségeket. Célja mindezzel a román városok átgondolt fejlesztésének elősegítése. Könyvismertetőket, kiállítás felhívásokat, egyéb

10. Douglas Coupland: I Miss My Pre-Internet Brain

rendezvényeket mutatnak be román nyelven, utolsó bejegyzése 2013 őszén készült, 2009-ben indult.

www.roarhitect.ro

A 2009 óta működő, román nyelvű oldal laikusok és építészek közötti kapcsolatfelvétel céljából jöhetett létre. Kevés épületet publikál, azok jelentős része más nemzetközi design oldalakról átvett képekkel és leírásokkal található meg az oldalon. Érdekessége, hogy a laikusok kérhetnek ajánlatot a felületén keresztül, valamint készház terveket is lehet "vásárolni" az oldalon belül. Építőipari anyagok ismertetőit tartalmazza. Összefoglalóan inkább linkgyűjteménynek tekinthető, célja úgy gondolom inkább a laikus közönség kiszolgálása, erre szolgál az egynyelvű, értelmező szótár, valamint egy tematikus képgyűjtemény.

www.arhiforum.ro

A román nyelven megjelenő oldal pályázatokat, terveket és megépült épületek mutat be. 2010 óta üzemel, nagyjából 240 tervet és épületet publikált ez idő alatt, kritikákat nem közöl, csak leírásokat, nemzetközi oldalakra mutató linkeket nem tartalmaz. A honlapon alkotók neve alapján is lehet keresni. Mindent egybevéve egyszerű felépítésű, jól használható oldal, még román nyelvismeret nélkül is könnyű kiigazodni rajta.

Szerbia

www.archlab.rs

A szerb nyelvű oldal, melyet két szerb diák hozott létre és szerkeszt, külön csoportosítja a szerb és nemzetközi építészetet, de kevés tartalmat közöl. Érdekessége, hogy diákok által készített tervek közül viszont körülbelül 80 publikációt tartalmaz. Ezekon kívül pályázatokat és építészethez kapcsolódó kiállításokkal kapcsolatos tartalmakat tesz elérhetővé. 2012-ben indult, saját megfogalmazása szerint egy kísérletet láthatunk, mely "megpróbál tanulni, tanulni és megosztani." Olyan oldalt kíván létrehozni, mely bemutat, kommentál és kritizál, mely segítséget nyújt, hogy hogyan igen, és hogyan nem kell építészetrel foglalkozni.

www.designed.rs

A szerb oldal hitvallása, hogy kommunikációs platform legyen, a design területén belül Szerbiában, mely hozzájárul a kreatív ötletek cseréjéhez. Elő akarja segíteni a modern design kommunikációját, ennek érdekében párbeszédre hív. 2009-ben indult, naponta frissül, kevés építészeti projektet publikál, azokról

kritikát nem közöl, cseh kapcsolatokkal rendelkezik. Számtalan a design minden területén munkálkodó alkotóval közöl interjúkat, pályázatokra hívja fel a figyelmet, eseményekről számol be és külön foglalkozik fotósorozatok bemutatásával. Fontos eleme, hogy hozzászólásra és tudásmegosztásra helyezi a hangsúlyt, erre külön blog oldala biztosít teret.

Lengyelország

www.ronet.pl

A lengyel oldal építészettel kapcsolatos szolgáltatásokat biztosít, bizonyos tartalmai regisztrációs díj ellenében érhetőek el (külföldi építészet, pályázatok). Lengyel építészek munkáját mutatja be, nagyjából 100 körüli megvalósult épület és terv található az oldal ingyenesen elérhető részén. Eseményekről és rendezvényekről számol be, állásajánlatokat közvetít és építési joghoz kapcsolódó törvényeket, leírásokat is tartalmaz. Az oldal legizgalmasabb része az a galéria, mely amatőr fotósok képein mutat be lengyel és nemzetközi épületeket. A galériák és képek értékét az adja, hogy az épületeket nem a megszokott profi és steril építészeti fotókon ismerhetjük meg, hanem a publikációkból sokszor kimaradó nézőpontok és kontextus is megmutatkozik.

www.bryla.pl

A lengyel honlap Agnieszka Rumińska blogja, aki számára “az építészet, a hely, ahol él nem közömbös, az építészet teremti meg a mindennapi élet keretét.” Nemzetközi és lengyel építészetet, új beruházásokat, othonokat és terveket is publikál. Összehasonlítva más oldalakkal sok bejegyzéssel rendelkezik, nagyjából 900 nemzetközi és 1300 lengyel épület elérhető az oldalán, 150 tervet publikált rövid leírásokkal.

Szlovákia

www.architecture.sk

A 2005-ben alapított szlovák oldal építészek, tervezők és építészhallgatók számára íródik, a szlovák és nemzetközi építészet híreit foglalja össze és pályázatok, eladódások és kiállításokról ad hírt. A napi szinten frissített oldal nagyjából 400 épületet publikált, a külföldi épületeket bemutató publikációk jelentős része más, nemzetközi oldalakról átvett anyag. A cikkek gazdag képanyaggal és tervekkel is illusztráltak.

stavebnictvo.sk

A szerkesztők megfogalmazásában az oldal “platformot biztosít az információ-cserére az építkezés, az építészet és a design területén. Nem csak szakembereknek, hanem a nagyközönség számára is.” Kivitelezéssel, építészettel, építési jogi ismeretekkel, egyéb segédeszközökkel kapcsolatos tartalmak találhatóak az oldalon, aktív fórum is elérhető a felületén. 2013-ban indult, napi szinten frissül, nagyjából 100 épület publikációja található meg az oldalon, ezek közül a külföldi épületekről szóló bejegyzések valamelyik nemzetközi design oldal felhasználásával készülnek. A szlovák épületekhez rövid leírás társul.

www.designby.sk

A szlovák oldal a design minden területével foglalkozik, inkább a kapcsolatteremtésre, és az alkotók saját publikációra helyezi a hangsúlyt: bemutatkozási lehetőséget biztosít designerek számára oldalain. Az oldalon a felhasználók online portfóliót hozhatnak létre a munkáikból. Ezeken kívül design-nal kapcsolatos hírekről számol be, fotoriportokat mutat be eseményekről, állásajánlatokat tartalmaz valamint izgalmas gyűjteményt halmozott fel a design és építészet területével kapcsolatos videókra mutató hivatkozásokból. Az oldal ennek és a nagyjából 150, a design területén dolgozó szakember bemutatkozásának köszönhetően átfogó képet ad a szlovák designról.

Csehország

www.archiweb.cz

Az 1997-ben indult cseh archiweb a legrégebb és egyik legnagyobb tartalommal rendelkező, közép-európai építészeti portál, a kevesek egyike ami angolul is elérhető, bár a bejegyzések jelentős része csak egy nyelvű. Napi szinten frissül, körülbelül 3800 épületet publikált, ezekre építési helyszín, építész és épület-típus szerint is rá lehet keresni, ami nagyon hasznos egy ilyen nagy adatbázis esetében. Foglalkozik építőipari termékek bemutatásával, letölthető digitális anyagokkal, van könyvbemutató és online bolt része is. Szalon néven futó oldalon interjúkat, építészet-történeti cikkeket, nemzetközi díjakat, építészeti stílusokat is bemutat. Archivumában nem csak kortárs épületek találhatóak, hanem cseh és nemzetközi építészet-történeti alkotások. Fórumain folyamatosan zajlik a párbeszéd közéleti témákban is, ingyenes regisztrációt követően érhető el a honlap képei vízjel nélkül. Az oldal megjelenése meglehetősen elavult, de hagyományos felépítése miatt könnyen áttekinthető. Az oldalon megfogalmazott enciklopédia jelleg tökéletesen ráillik az oldalra, tartalma rendkívül gazdag és könnyen “fellapozható”.

www.earch.cz

A cseh nyelven elérhető, naponta frissített oldal célja a kreativitás ösztönzése, középpontjában az építészet áll, platformot kínál információk közzétételére és véleménycserére. Körülbelül 900 építészeti projektet mutatott be 2012 óta, ezen kívül kivitelezési anyagok, design és pályázatok bemutatásával foglalkozik, valamint számítástechnikai tanácsokat ad, állásajánlatokat tesz elérhetővé. Az ismertetőkön túlmenően beszámolókat, vélemény cikkeket, építészettörténeti és elméleti írásokat is publikál.

www.designmagazin.cz

A 2007-ben alapított, első csehországi online design portál, mely a művészettől a divaton és a design-on át az építészetig átfogó képet kíván adni csehországi és a világban zajló eseményekről. Az oldal napi szinten frissül, havi 100 000 látogató vonz, nagyjából 780 építészeti publikációt tartalmaz. A fotók mellett nem mindig találhatók rajzok, a feltöltött anyagok nehezen kereshetők épülettípus és szerző szerint. Az oldal különlegessége, hogy teljesen önkéntes alapon szerveződik, nem kereskedelmi alapon működik, az oldal szerint több mitn száz szerző járul hozzá érdeklődése tárgyával a tartalomhoz. Az oldallal párhuzamosan elindult a designvid.cz oldal, ahol a hasonló tematikájú, de videó tartalmakat gyűjtik össze.

Magyarország

epiteszforum.hu

Az egyik leggazdagabb tartalommal rendelkező közép-európai építészeti oldal 2001-ben indult, azóta nagyjából 1600 épületet és 1500 építészeti tervet publikált magyar nyelven. Nagyjából 5000 látogatót vonz naponta. Oldalai jól struktúráltak, keresője nehezen működik. Az épületek és terveknek nagyjából 10-15%-a érhető el angol nyelven is. Az oldal az épületbemutatókon túl eseményekről, pályázatokról, állásajánlatokról számol be, elméleti írásokat és vélemény cikkeket is publikál. Az oldal lehetővé teszi, hogy a felhasználók véleményükkel hozzájáruljanak az oldalak tartalmaihoz, élénk viták zajlanak az oldal hasábjain ilyen téren. Célkitűzései között szerepel, hogy az építészet és az épített környezet kulturális szintjét emelje, felkeltse az érdeklődést ezek iránt. Magyarországi szinten kétségtelen, hogy fontos szerepet tölt be az építészettel foglalkozó tájékoztatásában, a szakmán kívüli szerepe kétséges.

hazai.kozep.bme.hu

A honlap nem illeszkedik teljesen a bemutatott oldalak közé, mert oktatási célból jött létre, a Budapesti Műszaki Egyetem Középülettervezési tanszékjének

Középületek kritikai elemzése tárgyon résztvevők hallgatók közreműködésével készült. Azért vettem be mégis a felsorolásba, mert a 2012 óta működő oldalon 500 épület bemutatása található, mely nagyon tartalmas forrássá teszi. A képek és tervek mellett az épület térképen elhelyezett pozíciója is megtalálható, valamint az épületekről megjelent online és folyóiratban megjelent publikációk is össze vannak gyűjtve.

6b.hu

A 2009 óta működő magyar oldal rendkívül előremutató módon a videót választotta az építészet bemutatásának médiumaként. A honlapon körülbelül 100 videó közül válogathatunk, melyek között az épületek bemutatása mellett építészekkel készült riportokat, és előadásokat is találhatunk. Az épületekről szóló videók felirata magyar, de mivel szöveg nem hangzik el benne, bárki által nézhető lehetne. A riportok között angol nyelvűeket is lehet találni. Az oldal építészettel kapcsolatos és irodalmi szövegeket publikál.

Célja, hogy a magyar és közép-európai kortárs építészeti kultúrát közelebb vigye a használókhoz, ehhez azonban az oldal szélesebb körű elterjesztése lenne a fontos. A videók közben elhangzó magyarázatok és ismertetőik is biztosan hozzájárulnának ahhoz, hogy a laikus közönség is nagyobb érdeklődést tanúsítson, a többnyire zenei aláfestéssel készülő videók nagyon színvonalasak, külön izgalmas mikor a helyszínen hallható hangokat is közvetíti, hiszen ezzel még egy újabb érzék-szervvel felfogható tartalmat tud a házokról közvetíteni.

Szlovénia

trajekt.org

A 2002-ben indult szlovén oldal egy civil szervezet oldala. Célja az építészeti, műszaki, ismeretek terjesztése, a szakmai tudatosság erősítése, a független, demokratikus vita elősegítése, építészeti eseményeket szervez és kiadványokat publikál. Naponta frissülő tartalmi között vegyesen található épületismertetőik, tervbemutatók, pályázati eredmények, de ezek az oldalon nehezen kereshetőek.

Összefoglalás, tanulságok

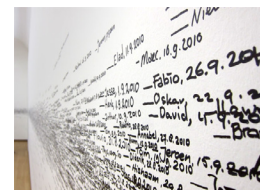
Összefoglalva az oldalakon tapasztaltakat elég egyértelműen kirajzolódik, hogy nagyrészt azonos szemlélettel és alapokra építve jöttek létre a kelet-közép európai online építészetrel foglalkozó oldalak. Általánosan elmondható, hogy az oldalak célja az országon belül a helyi építészet megismertetése, így az oldalak szinte kizárólag egynyelvűek. Némely esetben bizonyos tartalmak elérhetőek angolul is, ez azonban általában sokkal szűkebb betekintést ad mint az elsődleges nyelv. Két olyan oldalt találtam, melynek elsődleges célkitűzése a kelet-közép európai építészet megismertetése a világgal, ezek angol nyelven íródnak. Érdekes módon ezek sem próbálkoznak a már meglévő tartalmak felhasználásával, hanem egyértelműen új publikációkkal dolgoznak.

A nagy nemzetközi design és építészeti oldalakkal való összehasonlítás nehezebb lehet, hiszen azok angol tartalmaik folytán kevésbé kötődnek egy-egy "helyszínhez". Egyértelműen megfogalmazható, hogy a vizsgált oldalak célja az épületek bemutatásán kívül egy találkozóhelyként és információs pontként az adott ország építészeti életének minden vetületét bemutatni. Ez a nemzetközi oldalaknál nem jellemző, a nagy, világesemények és nemzetközi pályázatok tarthatnak csak általános érdeklődésre számot.

Az oldalak alapítása az utóbbi 5 évre tehető, csak némelyik oldal tűnik ki ennél korábbi alapítással. Összehasonlítás képpen a két legfontosabb nemzetközi design és építész oldal, a dezeen.com és az archdaily.com is 2006-os, illetve 2008-as alapítású. Kevés oldalon van szerepe az építészeti kritikának, szinte kivétel nélkül csak ismertetőik olvashatók az épületekről. Sokkal nagyobb hangsúly van a megépült épületeken mint a terveken, azonban pályázati kiírások is nagyrészt minden oldalon találhatóak. A látogatottsági adatokról kevés információ található, csak egy oldalon követhető az aktuális látogatottság, a többi oldalon inkább csak átlagos értékekről és összesített adatokról lehet olvasni, ahol ilyen statisztika egyáltalán megjelenik.

Az oldalakkal kapcsolatban általában levonható tanulság, hogy nem nyitnak a külföldi közönség felé, céljuk nem a saját nemzeti építészetük megismertetése határaikon túl. Jellemzően hazai és nyugat európai projekteket publikálnak, kisebb szerepet kap a környező országok építésze. Ez részben köszönhető annak, hogy több oldal nemzetközi publikációk felhasználásával készül, részben annak a Magyarországon is megfigyelhető tendenciának, hogy a nyugat-európai, amerikai és japán építészet van még mindig az érdeklődés középpontjában. Úgy gondolom, hogy az oldalak angolra történő fordítása javíthatna ezen a helyzeten. Természetesen az adott ország építészeti eseményeit nem lenne szükség angolra átültetni, kizárólag az építészeti publikációk elérhetővé tétele is javítana a helyzeten. A [cseh archiweb.cz](http://cseh.archiweb.cz) oldal ilyen szempontból jó példa, mert a honlap menüje elérhető angol nyelven is, így az épületek között cseh nyelvismeret nélkül is könnyű kiigazodni.

A nyitás másik lehetséges módja egy olyan adatbázis lenne, mely összegzi ezeket a publikációkat, kiaknázva a már meglévő, és nagyon gazdag tartalmakat, mely-

11. Roman Ondák:
Measuring The Universe

eket online meg lehet találni. Természetesen ehhez nélkülözhetetlen továbbra is a szövegek legalább egy részének lefordítása. Nagyon fontos előrelépés, hogy létezik két általánosságban kelet-közép európai építészettel foglalkozó oldal, mely angol nyelven elérhetővé tesz tartalmakat. Úgy gondolom a közös szándékot meg lehet találni ezekben az oldalakban, hogy egy nemzetközi nyitásban lehessen gondolkodni, mely összeköti a közös forrásokat. Véleményem szerint egy hálózat ebben az esetben izgalmasabb és sokszínűbb tudna lenni, mint egy közös platform, mert így a hálózat tagjai a maguk módján tudják folytatni az oldalaikon folyó munkát.

Irodalom

A kutatás során a korábban felsorolt oldalakat használtam fel, alábbi hivatkozások (amennyiben fellelhető ilyen) a szerkesztők saját oldalaikról írt összefoglalásokra mutatnak.

<http://www.east-centricarch.eu/about>

<http://designeast.eu/about/>

<http://plusminus.org.ro/>

<http://www.archlab.rs/info>

<http://www.designed.rs/about>

http://www.bryla.pl/bryla/u,agnieszka_bryla.pl.html#TRNavSST

<http://www.architecture.sk/stranka/index/uid/125>

<http://stavebnictvo.sk/kontakt>

<http://www.designby.sk/o-portali>

<http://www.archiweb.cz/contact.php>

<http://www.earch.cz/cs/informace-o-projektu>

<http://www.designmagazin.cz/o-designmagcz>

<http://epiteszforum.hu/about-us>

<http://hazai.kozep.bme.hu/en/impresszum/>

http://www.6b.hu/6b_hu

<http://trajekt.org/kolofon/>

12. Akiko Ikeuchi: Silk Vortice

Felhasznált irodalom

1. Terry G. Jordan-Bychkov: The European Culture Area, Rowman & Littlefield Publishers, 2001
2. Dana Vais: Identitás, marginalitás és fikció: Bukarest, Temesvár és Kolozsvár építésze, in: Lévai-Kanyó Judit, Simon Mariann, Kerékgyártó Béla (szerk.), Átmenetek 2/Transitions 2, Terc, Budapest, 2004
3. Rem Koolhaas: A jelleg nélküli város (The generic city), in: Kerékgyártó Béla (szerk.): A mérhető és a mérhetetlen, Építészeti írások a huszadik századból, Typotex, 2004
4. Tony Judt: The Rediscovery of Central Europe, in: Daedalus, Vol. 119, No. 1, Eastern Europe... Central Europe... Europe (Winter, 1990), pp. 23-54, The MIT Press (<http://www.jstor.org/stable/20025283>)
5. Zygmund Bauman: Globalizáció, A társadalmi következmények, Szukits könyvkiadó, 2002
6. Ibrahim Mostafa Eldemery: Globalization Challenges in Architecture, in: Journal of Architectural and Planning Research 26:4 (Winter, 2009) 343
7. Moravánszky Ákos: Szépség, globalizáció és az építészet ellenálló képessége, in: Lévai-Kanyó Judit, Simon Mariann, Kerékgyártó Béla (szerk.), Átmenetek/Transitions, Terc, Budapest, 2002
8. Susan Greenfield: Identitás a XXI. században, HVG Könyvek, Budapest, 2009
9. Szűts Zoltán: A világháló metaforái, Osiris kézikönyvek, 2013
10. Peter Zumthor: Architektur lehren, Architektur lernen, in: Peter Zumthor: Architektur Denken, Birkhäuser, 2006

Egyéb irodalom

Peter Zumthor: Eine Anschauung der Dinge,
in: Peter Zumthor: Architektur Denken, Birkhäuser, 2006

Horváth Iván: A hálózati kultúra fenomenológiája, 2001, <http://magyar-irodalom.elte.hu/vita/hi2/00.html>

Turai Balázs: Az építészet nyilvánossága az interneten, in: Régi-új Magyar Építőművészet, Utóirat/Post Scriptum, 2006/4

<http://www.east-centricarch.eu/about>

<http://designeast.eu/about/>

<http://plusminus.org.ro/>

<http://www.archlab.rs/info>

<http://www.designed.rs/about>

http://www.bryla.pl/bryla/u,agnieszka_bryla.pl.html#TRNavSST

<http://www.architecture.sk/stranka/index/uid/125>

<http://stavebnictvo.sk/kontakt>

<http://www.designby.sk/o-portali>

<http://www.archiweb.cz/contact.php>

<http://www.earch.cz/cs/informace-o-projektu>

<http://www.designmagazin.cz/o-designmagcz>

<http://epiteszforum.hu/about-us>

<http://hazai.kozep.bme.hu/en/impresszum/>

http://www.6b.hu/6b_hu

<http://trajekt.org/kolofon/>

Felhasznált képek forrása

01. Sol Lewitt: Untitled from Squares with a Different Line Direction in Each Half Square
<http://www.sanjeev.net/modernart/untitled-from-squares-with-a-different-line-direction-in-ea-1570.html>
02. Keith Peters: World Wide web
http://www.artfromcode.com/wp-content/uploads/2008/10/map_web_03.png
03. Tomás Saraceno: 14 Billions 2010
<http://www.artnews.com/2011/11/16/head-in-the-clouds/>
04. How long is forever?
<http://media-cache-ak0.pinimg.com/originals/5a/70/fc/5a70fce3347de2aa38f2227eef3630d1.jpg>
05. Damián Ortega: Architecture without Architects
<http://www.aglaenoticias.com/damian-ortega-deconstruccion/html>
06. Chiharu Shiota: Installation 2012
<http://www.chiharu-shiota.com/works-2012-3/>
07. Maciej Ratajski: Is Bad Art Art?
<http://www.maciejratajski.com/works/isbadartart>
08. Jill Walker Rettberg: Visualizing my linkedin network
<http://jilltxt.net/?p=2745>
09. Akiko Ikeuchi: Knotted Thread - Red
<http://www.taisax.com/akiko/ikeuchi.html>
10. Douglas Coupland: I Miss My Pre-Internet Brain
<http://www.serpentinegalleries.org/about/press/2013/10/exhibitions/serpentine-gallery-89plus-marathon-friday-and-saturday-18-19-october>
11. Roman Ondak: Measuring the universe
<http://www.datapointed.net/2010/11/measuring-the-universe/>
12. Akiko Ikeuchi: Silk Vortice
<http://www.thisiscolossal.com/2011/04/the-silk-vortices-of-akiko-ikeuchi/>

Annotált bibliográfia

Dana Vais: Identitás, marginalitás és fikció

Bukarest, Temesvár és Kolozsvár építésze

Lévai-Kanyó Judit, Simon Mariann, Kerékgyártó Béla (szerk.)

Átmenetek 2/Transitions 2, Terc, Budapest, 2004

A szerző román építészteoretikus, tanulmányában három román város építészeti jelenségeivel foglalkozik. A tanulmány érdekessége számomra a bevezető gondolatok és az összefoglaló miatt érdekes.

Az identitásról a következő megállapításokat hozza: az identitás elbeszélés, önmeghatározás másokhoz képest, nem szűnt meg mint a gondolkodásunk fontos része. Az épített környezet szempontjából még mindig a város a meghatározó identitás.

Paul Virillio elmélete alapján a mai városokat sebességük szerint osztályozza: leggyorsabb a fénysebességű, virtuális város, a valós városok csak ennek kolonizált külvárosai, melyeket metavárosok csoportjára és külvárosokra oszt. Előbbibe sorolja a nagyvárosokat, melyek megőrizték elsőbbségeiket, bekapcsolódnak a világhálózatba, utóbbiba a fejlődésben lemaradt nagyvárosokat. A román városokat az utóbbi kategóriába sorolja, és kiemeli, hogy ezen városok számára az önmeghatározás, az identitás megtalálása egy fontos folyamat, ezt a folyamatot fikcionalizálásnak nevezi.

A cikk elemzi Bukarestet, Kolozsvárt és Temesvárt az építészetük alapján. Ezek a városok helyi központok, de közös vonásuk a marginalitás. A marginalitás értékét abban látja, hogy újra felfedezhetik identitásukat, az identitás pedig, mivel belülről indul ki központtá teheti őket. Ez a fikciós folyamat, szerinte egyértelműen pozitív és a technika révén a peremre szorultak is előre tudnak lépni. A tanulmány lezáró mondata összefoglalja a konklúziót: „a peremek körülményekből eredő, fiktív újrafelfedezése jelenti ma az identitás tipikus formáját.” (p.89)

Susan Greenfield
Identitás a XXI. században
HVG Könyvek, Budapest, 2009

Susan Greenfield brit agykutató a saját nézőpontja felől közelíti meg a témát, rövid de érthető betekintést ad az agykutatás jelenlegi helyzetébe és egyszerű eszközökkel magyarázza elméleteit. Figyelembe véve a társadalmi és szociális változásokat és a viselkedési és életvezetési tendenciákat identitás forogatókönyveket határoz meg, melyeket az agyműködés átalakulásával is alátámaszt. Természetesen nem arról van szó, hogy a háromféle identitás lesz szerinte jellemző a XXI. században, csak a legjellemzőbb változásokra akarja felhívni a figyelmet.

Az identitás „típusokat” a Valaki, Senki és Akárki szavakkal nevezi meg, mely a következőket takarja:

Valaki:

„Valakinek lenni világos identitást jelent.” (p. 119)

Az antropológus Clifford Geertz megfogalmazása, melyet a könyv szerzője idéz: „behatárolt, egyedi, többé-kevésbé integrált motivációs és kognitív univerzum, a tudatosság, az érzelmek, az ítélőképesség és a cselekvés dinamikus központja, amely elkülönült egységekbe rendeződik, és szembeállítható más ilyen egységekkel.”

Érdekességként megemlíti, hogy a XVIII. századi regény megjelenése, mely először használ egyes szám első személyű leírásokat, egybe esik a tudatosság fogalmának kijelentésével. Ez a fontos lépés indítja el az emberi identitást a „Valaki”-vé válás útján.

A másoktól való különbözni akarás küzdelemmé válik, alapja a fogyasztás és birtoklás.

Senki:

A forogatókönyv felhívja a figyelmet arra, hogy az emberek egyre több időt töltenek a számítógép előtt, ez befolyásolja a valós világgal kialakuló kapcsolatukat. A gyors és folyamatos ingerek átalakítják az agy működését, a lassú ingerekre (pl. olvasás) már nem vagyunk képesek odafigyelni. Átalakulnak a tevékenységeink, a csoportos, társas-játék helyett az egyéni, számítógépes játék vette át a terepet.

„Ha több időt töltünk komputeres játékkal, még ha az javítja is az agyunk mozgékonyágát, kevesebb időnk marad konkrét tények megtanulására és arra, hogy gondolkodjunk a tények összefüggésein, más szóval nagymértékben személyre szabott, egyéni fogalmi kereteink kiépítésére.”

(p. 187)

Az eddig fontos tartalom helyett a folyamat kerül a figyelem középpontjába, a folyamat átélése izgalmat és örömet ad, ez egyben addiktív is.

A valódi világ bonyodalmaival a számítógépes világ egyszerűsége és egyenes vonalú válaszai váltja fel, elszoktat a valós élethelyzetektől.

Az egyedi identitás helyett a kollektív identitás is hangsúlyossá válik: flash mob, Wikipedia közös gyarapítása, nyílt forráskódú szoftverek fejlesztése.

„A kollektív identitás embere egyetlen kicsiny csomópontként szerepel a gondolatok sokkal szélesebb hálózatában, amelynek résztvevői nem pusztán egy folyamatnak, és nem is feltétlenül valamely hamis világnak vetik alá az egyéniségüket, hanem olyan létezési módnak, amelyben az egyéni önkifejezés és alkotás egyszerűen nem tartozik az elsőrendű szempontok közé.” (p.199)

Az agyi kapcsolatok a leegyszerűsített „élethelyzetek” következtében szintén leegyszerűsödnek, és kevésbé válnak személyessé.

Akárki:

„Elnyomjuk magunkban azt, ami egyedi, a csoport bármely más tagja is lehetnének” (p.201)

Ezt a forgatókönyvet a szerző a hit állapotához hasonlítja (vallás, sport csapat, közös cél, közös ellenség), mely során a közös élmény és a kész válaszok következtében „biztonságban” tudunk létezni, anélkül, hogy egyedi válaszokat kellene adnunk kérdésekre. A mindennapi rutin, a szertartás, a közös fogalmi keret határozza meg a cselekedeteket. Alapja gyakran egy elfogadott ideológia, megnyilvánulási formája a „harag”, mely a közös ellenség ellen irányul.

„a Valaki egyéniséget kínál beteljesülés nélkül, az Akárki beteljesülést egyéniség nélkül, végül a Senki sem egyéniséget, sem beteljesülést – az ő esetében mindkettőről le kell mondanunk.” (p.238)

Negyedik típusként a kreatív embert állítja példának, felhívja a figyelmet a kreativitás ösztönzésének fontosságára, de arra is, hogy egy csak kreatív emberekből álló társadalom sem elképzelhető és nem is kívánatos.

A kreatív alkotáshoz szükséges lépéseket így fogalmazza meg:

dekonstrukció (a meglévő helyzet felbontása, elvetése),

új párosítások (új összefüggések felfedezése),

új értelem (tehát új felismerések).

Összefoglalva: a cél az lenne, hogy ezeket a tendenciákat felismerve hasznosítsuk a jövő nemzedékei számára, az identitás forgatókönyvekből pedig a hasznos elemeket emeljük ki. Az agykutatás még nem áll olyan helyzetben, hogy meghatározza ezeknek a személyiségjegyeknek a feltételeit, de nem is cél, hogy tervezhetően alakíthatók legyenek az emberek, mert ez etikai aggályokat vet fel és szembe megy az emberi szabad akarattal.

A szerző röviden ismerteti a globalizáció folyamatait: negatív és pozitív vetületeket is megemlít, melyek az építészekre hatással vannak. Az építészek ezen folyamatok és a helyi értékek között találják magukat, egy olyan ütközőzónában ahol múlt és jelen vagy jövő találkozik, ahol a globalizáció és a helyi építészet látszólag nehezen találkozik.

Rövid áttekintést ad a hely és az identitás összefüggéseiről.

Három kérdésre keresi a választ:

1. Mit jelent a globalizáció az építészetre nézve?
2. Mik a lehetséges pozitív és negatív hatásai a fejlődő országokban?
3. Hogyan sikerült az országoknak előnyt kovácsolni a globalizációs folyamatokból, anélkül, hogy túl nagy rizikót vállalnának?

1. Feszültség két erő között:

- építészeti hagyományok, formák, dekoratív elemek és technológiák
- történelmi folytonosság, kulturális sokszínűség, identitás megőrzés egy építészeti nyelvtannal
- új formák elterjesztése és felfedezése új technológiák és anyagok segítségével reagálva a funkcionális és értékbeli változásokra
- hangsúly a rendszerközpontúságon, a flexibilitáson és felcserélhetőségen van

Globalizáció jelenthet:

- a világ elnyugatosodása
- homogenizálódás
- sokféleség és sokszínűség a növekvő keveredésnek köszönhetően

A szerző kitér a trendek értelmezésére és vizsgálatára. Az építészek számára a globalizáció a jelenkor trendje, míg a teoretikusok számára vagy a fejlődés és sokszínűsödés egy szükséges és pozitív útja, vagy a homogenizáció és rombolás unalmas eszköze.

Betekintést ad a huszadik század globalizációjába, ahol a globális cégek és a globális kereskedelmi kultúra elterjeszti a világon mindenütt jelenlévő és azonos arculatát.

A technológiákkal kapcsolatban megállapítja, hogy mindig is az építészet része volt ezeknek a fejlődésnek, de ez az utóbbi évtizedekben drámaian felgyorsult. Olyan átalakulások mennek keresztül, melyek az építészetre is nagy hatással vannak. Megjelennek a virtuális valóságok, a globális kultúra elterjedése az építészet elterjedését is jelenti.

A hely és identitás összefüggéseihez több szerzőt is idéz, de a közös pontot abban látom, hogy a fizikai hely szociális, kulturális és pszichológiai hatásait is

fontosnak tartja, valamint a személyes és helyhez kötött identitás összekapcsolódását emeli ki.

Fontos gondolat: a hely alapvető tulajdonságai, habár szerkezet nélküliek és rejtetten jelennek csak meg, mégis egy érzékeny tervvel láthatóvá tudnak válni.

A szerző szerint a jövő jó környezetének alapvető célja az identitás, mert egy ilyen környezetben az emberek személyesen tudnak kötődni a helyhez és az épületekhez, individuálisan és kollektíven egyaránt.

Ezután az arab építészetéről ír röviden, majd két egyiptomi esettanulmányban vizsgálja a helyi értékeken alapuló építészet és a modern technológiák közötti összefüggést. Jó példaként említi a Próféta mecset bővítését, rossz példaként az alexandriai könyvtár épületét.

Összefoglalása elsősorban az arab országok számára von le tanulságokat, fontos gondolat, hogy a helyhez kötődést nem szabad az elzárkózással összevetésztetni. A globalizáció adaptációját abban látja, hogy az új technológiákat kihasználva, de a helyi hagyományokra és értékekre alapozva lehet új formákat sikerrel létrehozni.

Rem Koolhaas

A jelleg nélküli város (The generic city)

Kerékyártó Béla (szerk.): A mérhető és a mérhetetlen

Építészeti írások a huszadik századból, Typotex, 2004

A holland építész írása általánosságban a városról szól, de fontos kérdéseket érint az identitással kapcsolatban, ezért érzem fontosnak a saját tanulmányom szempontjából. Az írás nagyon jól szerkesztett, pontonként tér ki különböző jellemzőkre és témákra.

Rögtön a bevezetőben elhangzik egy kulcs mondat az identitással kapcsolatban: "az identitást jórészt a fizikai szubsztanciából, a történetiből, a kontextusból, a létezőből eredeztetjük" mégis "nehezen tudjuk elképzelni, hogy bármi, ami korunk terméke - vagyis amit mi hoztunk létre - maga is alakítója lehetne." A gondolatot azzal folytatja, hogy az identitáshoz való erőltetett ragaszkodás nem vezet feltétlenül jóra, mert olyan tulajdonságokat rögzít, melyek a fejlődés ellen szólnak. Ugyanakkor kiemeli a perifériák fontosságát és érdekességét, melyek azonban túl kevés figyelmet kapnak.

Az identitás mellett szól azonban, hogy a jelleg nélküli város pont az identitásától megszabadított város, mely "csakis a mai igényeket és lehetőségeket tükrözi vissza."

A tanulmány a jelleg nélküli város tulajdonságait gyűjti össze a továbbiakban: gyors növekedésen esett át rövid idő alatt, központja üres, leginkább az autók számára biztosít új tereket, nem az emberek számára. Ezután párhuzamot von a repülőterekkel, melyek jellemzői mindenben megegyeznek a jelleg nélküli városokéival. Urbanisztikai, politikai, szociológiai oldalról vizsgálja a jellemzőit, meghatározza a jellegzetes városrészeit, építészetről megállapítja, hogy állandóan változik, mindig a legújabb trendeket követi. Földrajzilag jellemzően a meleg égöv alatt található, identitása nem egyedi, hanem kiszámítható, történelme nincsen, infrastruktúrája nem a felmerülő igényeket szolgálja ki, hanem versenyhelyzetet teremtve épül, kultúrája pedig csak a kereslet-kínálat elvén működik.

A tanulmány egy vízióval zárul, egy hollywoodi Biblia adaptáció képeivel.

I. számú melléklet

webcím	ország	nyelv	további nyelv	tematika	filozófia	frissítések gyakorisága	publikált épületek száma	publikált tervek száma	linkek más oldalakra (nemzetközi)	kritika	fenntartó/üzemeltető	látogatottság	alapítás éve		
1	www.east-centricarch.eu	Románia	angol	nincs	kelet-közép európai építészet	Az East-CentricArch az a forma, aminek a keretein belül az Arhitect design Alapítvány be kívánja mutatni a Keleti és Közép-európai építészetet. A platform egy kiegészítő módja annak, hogy jó minőségű K-K-európai építészetet mutasson be. Kiegészítő az Arhitect Magazinhoz és az Arhitect rendezvényekhez.	N/A	~240	nincs	van: epiteszforum.hu	nincs, csak leírás	arhitect magazin	N/A	2011	
2	designeast.eu	cseh	angol	nincs	kelet-közép európai design, belsőépítészet	A Designeast.cz egy design blog, melynek célja hogy közép és kelet-európai minőségű design publikáljon és támogasson. Folyamatosan feltérképezzük a volt keleti blokk országainak design iparát minőségi termékeket, bútorokat, ékszerket, divatot, belső tereket és így tovább, keresve. Nemzetközi közreműködők csoportja vagyunk, vezetőnk Martin Žampach, a Designeast alapítója. Gazdag multimédiás tartalmat hozunk létre, mely közelebb viszi Önt tehetséges tervezők minőségű munkájához. A Designeast beszámol a nagyobb design hetekről, kiállításokról, vásárokról és interjúkat és riportokat készít.	napi	~20	vegyes	cseh, lengyel, szerb kapcsolatok	nem, csak leírás	Martin Žampach	20 000/hó	2007	
3	plusminus.org.ro	Románia	román	nincs	román építészeti információk pont	A Plusminus egy kutatóközpont mely nyitott laboratóriumként működik, hogy erős kapcsolatokat teremtsen az emberek, az építészek és a város között. Ötleteket gyűjt össze (tárgyakat, eszközöket és stratégiákat) valamint továbbadja az építészeti és urbanisztikai információkat, tájékoztatva a nyilvánosságot, ezáltal kitágítja a párbeszédet a román városok fejlődésével kapcsolatban a lehető legtöbb közösség felé.	N/A	nincs	nincs	nincs	nincs	N/A	N/A	2009	
4	www.roarhitect.ro	Románia	román	nincs	építészíródk, ajánlatkérések, eladói tervek, cikkek, tervek, gyártók, termékek, szótár, képek	nincs meghatározva, román építészek és megrendelők találkozóhelye, információk építészeknek és építetőknek	N/A	~400	~140	nincs, illetve csak román	nincs, csak leírás	SC Addo Interlance SRL	N/A	2009	
5	www.arhiforum.ro	Románia	román	nincs	pályázatok, projektek, építészeti események, naptár	nincs külön leírás	N/A	~250 vegyesen	~250 vegyesen	nincs	nincs, csak leírás	N/A	N/A	2010	
6	www.archlab.rs	Szerbia	szerb	nincs	Szerbia, Világ, Pályázatok, Események, Diákok	Az oldal egy kísérlet, melyből tanulni lehet, tanulni és megosztani. A 99% ellenében 1% kíván lenni. Egy olyan hely, mely megmutatja, hogy merre tartunk, felkínálja a lehetőségeket a megjegyzésekre, a kritikára. Vezérfonal ahhoz, hogy hogyan kell és nem kell cselekedni.	N/A	~10	~90 terv, ebből 85 diákok által készített	nincs	nincs	magánszemélyek	N/A	2012	
7	www.designed.rs	Szerbia	szerb	nincs	Hírek, High 5, Interjú, Pályázat, Beszámoló, Fotók, Letöltés	A Designed.rs egy online magazin, mely elkötelezett a tervezés irányában, egy úttörő projekt ezen a területen Szerbiában, mely hivatkozási alappá válik mint kommunikációs platform. A cél az, hogy hozzájáruljon a modern design jobb megértéséhez. A Designed.rs egy független, internetes portál, mely teljesen új módot biztosít a kreatív ötletek cseréjére (online multimédia megosztás). Egy egyre növekvő bizáns képvisel, ötvözi az elméletet és a gyakorlatot, lehetősé teszi a betekintést a hálózatán keresztül, mely blogokat, híreket és interjúkat köt össze. A Designed.rs teret ad az új ötletek mozgásának, mely hozzájárul új tervek létrejöttéhez, de a helyi és nemzetközi szinten is bemutatja azokat.	napi	kevés	nincs	cseh design oldalakra	nincs	Association Serbian Design Platform - Designed	N/A	2009	
8	www.ronet.pl	Lengyelország	lengyel	nincs	aktuális pályázatok, pályázat eredmények, események, megjelenések, nemzetközi építészet, a világ építészeti, megvalósult épületek, egyéb rendezvények, pályázatok, jog, állások	regisztrációhoz kötött fizetős oldal, leírása nincsen	napi/heti	~130	~100	nincs	regisztrációhoz kötött	Zbigniew Filipek Biuro	N/A	N/A	
9	www.bryla.pl	Lengyelország	lengyel	nincs	nemzetközi építészet, lengyel építészet, új beruházások, háborzongató, otthonok, tervek	A nevem Agnieszka Rumińska, a Bryla.pl oldalt szerkesztem. Az építészettel azért foglalkozom, mert annak a helynek a minősége, ahol élek nem közömbös számomra. Az építészet teremt meg a mindennapi élet keretét.	heti	~900 nemzetközi, ~1300 lengyel	~150	nincs	rövid	magánszemély Agnieszka Bryla	N/A	N/A	
10	www.architecture.sk	Szlovákia	szlovák	nincs	cikkek, pályázatok, kiállítások és rendezvények, portfolio, fórum, állások	A portál látogatói főként építészek, tervezők és építészhallgatók, akik itt aktuális információkat találnak Szlovákia és a világ építészetéről. Ezeket egészítik ki a pályázatokról, előadásokról és kiállításokról szóló információk. A diákok bemutatják portfóliójukat oldalunkon. A tartalmakat a Szlovák Építészeti Társaságával közösen fejlesztjük. Az építészettel átfogóan foglalkozunk, ez Szlovákia leglátogatottabb építészeti oldala. Napi 1500 egyedi látogató jár nálunk.	napi	~300	~15	csak szlovák, nemzetközi	rövid leírás	architecture.sk	1500 látogató/nap	2005	
11	stavebnictvo.sk	Szlovákia	szlovák	nincs	építkezés, építészet, jog, eszközök, fórum, fotók, videók, naptár	A stavebnictvo.sk egy közösségi hálózat, ami platformot biztosít az információcserére az építkezés, az építészet és a design területein. Nem csak szakembereknek szól, hanem a nagyközönség számára is. Építészek, tervezők és kivitelezők kínálnak bemutatott munkáikból és termékeikből. A stavebnictvo.sk átfogó tájékoztatást ad az eseményekről, tartalmi nem szűrték. Az oldal elérhető bárhol, bárki számára, ingyenesen. A stavebnictvo.sk egy találkozóhely, és vitahely is. Az utóbbi időben népszerű információs és inspirációs forrás lett a tervezők, az építészek, a kivitelezők és a diákok számára is. Egyre több olyan olvasónk van a lakosság köréből, aki számára az oldal a legfontosabb információs forrás beruházási terveihez.	napi	~100	nincs	nincs	internetes oldalak felhasználása	anua s.r.o.	N/A	2013	
12	www.designby.sk	Szlovákia	szlovák	nincs	hírek, design galéria, profilok, cikkek, foto beszámoló, naptár, videók, állások	Az oldal egy átfogó platform, mely a design területén tevékenykedő tervezők és hallgatók támogatására összpontosít. Tisztán struktúrált weboldal, mely több kategóriára van osztva. Partner workshopok, előadások, kiállítások és pályázatok szervezésében, és vitákat szervez a design fontos kérdéseiben. Aktív eszköz a tervezés mindennapi folyamatában. Célunk az, hogy fenntartsuk a tervezés értékét és fontosságát, és mediátor szerepre törekszünk tervezők és ügyfelek között. Ambíciónk, hogy egy helyen gyűjtsük össze az összes fontos információt mind a nagyközönség, mind a tervezők számára. Fontosnak tartjuk a minőségi design oktatást.	felhasználó központi	felhasználóktól függ	felhasználóktól függ	cseh és szlovák oldalakra	nincs	snap to grid s.r.o.	N/A	N/A	
13	www.archiweb.cz	Csehország	cseh	angol	hírek, építészeti épületek, helyek, szalon, katalógus, letöltés, könyvtár, blog	Az archiweb.cz egy oldal mely a modern építészet világába vezet. Mindennap beszámol a világ és Csehország építészetének fontos történéseiről. Az oldalnak nincsenek korlátai, így elég helyet biztosít, hogy a hagyományos központokon kívüli építészeti eseményekről is beszámoljon. Lehetőséget biztosít építésznek és kivitelezőknek, hogy bemutassák épületeiket és termékeiket. Az archiweb.cz bármikor és bárhol elérhető és ingyenesen hozzáférhető az internet használói számára. Angol verziójának köszönhetően kiindulópontja a kortárs cseh építészetrel való ismerkedésnek a külföldi látogatók számára, ezáltal a helyi léptéken túlmutat. Az archiweb.cz a találkozás és a vita színhelye. Örísai enciklopédiaként lehetőséget ad a látogatóknak, hogy azonnal összehasonlítsák kapjanak a kortárs cseh és nemzetközi építészetéről. Ugyanakkor vélemények és vélemény-cserék helyszíne is. Ezért lett ilyen népszerű és megkerülhetetlen információs és inspirációs forrás építészek, kivitelezők és diákok számára. Sok laikus látogatója is van, akik számára sok esetben a beruházói döntésekhez szükséges információszerezés kiindulópontja.	napi	~3800	nincs külön	nincs	új épületekről nincsen	archiweb.cz	N/A	1997	
14	www.earch.cz	Csehország	cseh	nincs	építészet, építőanyagok, design, vélemények, pályázatok, IT, állások	Az internetes magazinok nem csak az az információhoz való hozzáférést képviselik, de hozzájárulnak új tevékenységek sokaságához valamint ösztönzik a különböző szakterületek kreativitását. Ilyen törekvés, ehhez hasonló projekt az earch.cz is, érdeklődésének középpontjában az építészet áll. Előnye és érdeme, hogy platformot biztosít az információ megjelentetéséhez és az eszmecseréhez, amire a hétköznapi médiában kevés hely és lehetőség van. Ez a törekvés évekkal ezelőtt elindult az e-architect.cz oldalon (egy alternatív formája volt a projektek megosztásának, a különböző szakmabeli és hallgatói tevékenységek és viták bemutatásának). A szisztematikus honlap fejlesztésnek eredményeként jött létre a mai alakja, ami leegyszerűsíti a szakma értékeinek és léptékének megfelelő eligazodást. Ígéretének megfelelően napi szinten elfogulatlan információkkal lát el vállalati és kereskedelmi érdekek nélkül (mindezt a tisztán reklám értékű építészeti és mérnöki publikációk tömegei között). Mindenek felett kifejezetten arra törekszik, hogy összekapcsolja a töredezett információs forrásokat, hangsúlyosan megfogalmazva véleményét - ellentétben a kereskedelmi folyóiratokkal - az építészet pro	napi	~900	nincs külön	nincs	nincs	nincsen	earch.cz	N/A	2012
15	www.designmagazin.cz	Csehország	cseh	nincs	események, építészeti belső terek, termékek, divat, technológia, média, művészet	A DesignMag.cz egy cseh alapítású, nem kereskedelmi online design magazin, melyet 2007-ben alapítottak, fő tartalmai saját szerkesztésű cikkek a tervezés és más kapcsolódó témákban: modern építészet, szokatlan és különleges belső terek, kivételes technológiák, lenyűgöző, modern művészet, az új és hagyományos média, termékek valamint fontos hazai és világszintű események. 2008. február 1-én hivatalosan is elindította az első cseh on-line magazint, mely nem kereskedelmi alapon működik, szerkesztői önkéntes alapon járulnak hozzá szakmai ismereteikkel, szabadúszókként vagy a téma iránt érdeklődőkként. A kezdetektől fogva naponta legalább egy, de gyakran 2-3 teljes értékű cikket publikál.	napi	~780	nincs külön	nincs, csak cseh	csak leírás	magánszemély: Ondřej Krynek alapítója és főszerkesztője	100 000 látogató/hó	2008	
16	epiteszforum.hu	Magyarország	magyar	angol	építészet, közélet, pályázatok, események, környezetkultúra	Célunk az, hogy az építészeti és épített környezeti kultúra általános színvonalát emeljük Magyarországon, azzal, hogy a szakma, a döntéshozók és a laikusok közötti kommunikációs áramlást mederben tartjuk, hogy az építészet és az épített környezetünk értékei széles körben ismertté váljanak. Fórumot hozunk létre ahol sok építész tudja bemutatni munkáját és gondolatait; az oldalon kritikát adni és kapni is tudnak, mely hozzásegít a tiszta versenyhez és erősíti a szakma iránti bizalmat. Központi teret biztosítunk mindazok számára, akinek van hozzászólása vagy kérdése a minket körülvevő épített környezetünkhöz.	napi	~1600	~1500	van: www.arhitect.com	van, de nem minden cikknél	Építészfórum Kiadói Kft.	5000 látogató/nap	2001.03.-2001.10.	
17	hazai.kozep.bme.hu	Magyarország	magyar	nincs	kortárs hazai középületek	Hazai középületek – a BME Középület-tervezési Tanszék Középületek kritikai elemzése című kurzusán a hallgatók részvételével készült online építészeti adatbázis.	heti/napi	~500	nincs	nincs	van	BME Középülettervezési tanszék	N/A	N/A	
18	6b.hu	Magyarország	magyar	nincs	video, szöveg, rajz, szerző, téma	A 6B.hu építészeti videófolyóirat 2009 októberében indult. Arra vállalkoztunk, hogy a magyar, illetve a közép-európai kortárs építészeti kultúrát közelebb vigyük a használókhoz, továbbá az építészeti alkotásokat és gondolatokat megosszuk a nagyközönséggel és a szakmabeliekkel egyaránt.	heti	~100 videó	nincs	nincs, csak magyar	nincs	6b.hu	N/A	2009	
19	trajekt.org	Szlovénia	szlovén	nincs	Hírek, Gyakorlat, Események, Könyvek	A Trajekt Tárgykultúra Intézet civil szervezetként működik az építészet, a tájépítészet és az urbanizmus területén. A Trajekt üzemelteti a Trajekt.org oldalt, mely műszaki ismeretek terjesztését, tudás és ötletek továbbadását, és a szakmai tudatosság erősítését végzi, építészeti eseményeket szervez és kiadványokat publikál. A Trajekt célkitűzése a független, demokratikus párbeszéd ösztönzése, az információ terjesztése és a vélemény, tudás és tapasztalatsere.	napi	vegyesen tervek, beszámoló	vegyesen	nincs	nincs	Trajekt	N/A	2002	